

A HÁTTÉR TÁRSASÁG A MELEGEKÉRT ÉS A MAGYAR LGBT SZÖVETSÉG VÉLEMÉNYE AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV ZÁRÓSZAVAZÁS ELŐTTI VÁLTOZATÁRÓL

2009. május 17.

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium 2009. április 30-án honlapján közzétette a Polgári Törvénykönyvről szóló T/5949. törvényjavaslat zárószavazás előtti változatát, amely már a Kormány által kezdeményezni tervezett zárószavazás előtti módosító javaslatokat is tartalmazza. A javaslat a bejegyzett élettársi kapcsolat intézményét következtelenül vezeti át a szövegen, ugyanakkor visszavonná azt az Országgyűlés által már elfogadott módosító javaslatot, amely az élettársak és bejegyzett élettársak számára megteremtené a partner gyermeke örökbefogadásának lehetőségét. Véleményünk szerint a bejegyzett élettársi kapcsolat intézményének következtelen átvezetése a szövegen jogbizonytalansághoz vezet, az örökbefogadás tilalma pedig rendkívül hátrányosan érinti a házasságon kívüli párkapcsolaton alapuló családban élő szülőket és gyermekeket egyaránt.

A BEJEGYZETT ÉLETTÁRSI KAPCSOLAT INTÉZMÉNYÉNEK ÁTVEZETÉSE

A bejegyzett élettársi kapcsolat intézményéhez kapcsolódó jogkövetkezmények meghatározására az elmúlt években készült tervezetek, törvényjavaslatok két eltérő szabályozási modellt használtak. Az egyik modell szerint elég egy általános utaló szabállyal kimondani a bejegyzett élettársi kapcsolat és a házasság jogkövetkezményeinek azonosságát, a másik modell szerint az utaló szabály mellett szükség van a legfontosabb törvények egyenkénti módosítására is, és a bejegyzett élettársi kapcsolat intézményének átvezetésére a családjogi, öröklési jogi, stb. jogszabályokon. E két modell a Polgári Törvénykönyv tervezeteiben is felváltva, hol így, hol úgy szerepelt. Az Országgyűlésnek 2008. júniusában benyújtott törvényjavaslatban az utaló szabály mellett a bejegyzett élettársak minden helyen külön említésre kerültek a házastársak mellett. Ezt az Országgyűlés a T/5949/244. sz. módosító javaslat elfogadásával megváltoztatta, és az egységes javaslatban már csak utaló szabályok szerepelnek. A most közzétett szövegváltozat szerint a bejegyzett élettársi kapcsolat intézménye ismét átvezetésre kerülne a szövegen.

Mint azt 2008. májusában és novemberében a Minisztériumhoz eljuttatott véleményünkben leírtuk, az általános utaló szabályt alapvető jelentőségű garanciális elemnek tekintjük, amely a teljes jogrendszer számára koherens módon írja elő a bejegyzett élettársi kapcsolat és a házasság jogkövetkezményeinek azonosságát. Amennyiben a jogalkotó úgy látja, hogy a jogszabályok alkalmazhatóságát nagyban megkönnyíti és a jogbiztonságot elősegíti, ha az egyes jogszabályokban a házasság (házastárs) mellett minden esetben megjelenik a bejegyzett élettársi kapcsolat (bejegyzett élettárs) is, úgy ezen módosítások támogathatóak. Rendkívül problematikus azonban, ha az általános utaló szabály megőrzése mellett a bejegyzett élettársi kapcsolat átvezetése következtelenül történik meg. Márpedig a most közzétett szövegváltozat is tartalmaz – teljesen véletlenszerűen és indokolatlanul – olyan rendelkezéseket, amelyek a bejegyzett élettársakat közvetlenül nem említik. A törvényjavaslat 3:3. § (1) bekezdése, valamint a 3:25-27. §-ok házastársak személyi viszonyaira állapítanak meg fontos alapelveket (egyenjogúság, együttműködési kötelezettség, közös és önálló döntési jog, lakóhely megválasztása); a 3:127. § (1) bekezdése előírja, hogy az egyéni örökbefogadás is csak a házastárs beleegyezésével engedélyezhető; a

3:234. § (1) bekezdés a) pontja a házastársak esetében lehetővé teszi a közös gyámrendelést; a 6:78. § (3) bekezdése a lehetővé teszi a házastárs kitagadását az öröklésből annak házastársi kötelességet durván sértő magatartása miatt. Érthetetlen számunkra, hogyha a törvényjavaslat több tucat helyen nevesíti a bejegyzett élettársi kapcsolatot, akkor ezeken a szöveghelyeken erre miért nem kerül sor. A bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény taxatív felsorolja azokat az eseteket (névviselés, közös gyermekké fogadás, mesterséges megtermékenyítés), ahol házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat jogkövetkezményei eltérnek, minden más esetben (így a fent említett esetekben is) a házasságra vonatkozó szabályokat akkor is alkalmazni kell, ha az adott rendelkezés szövege a bejegyzett élettársakat külön nem említi. Összezavarhatja azonban a jogalkalmazókat és ezáltal jogbizonytalanságot teremt, ha egy törvény legtöbb rendelkezése közvetlenül is említi a bejegyzett élettársakat, néhány rendelkezése viszont nem.

Javasoljuk ezért, hogy a 3:127, 3:234. és a 6:78. § egészüljön ki a bejegyzett élettársakra történő utalással, a 3:89. § bekezdés pedig egészüljön ki a házastársak személyi viszonyaira történő utalással.

A PARTNER GYERMEKÉNEK ÖRÖKBEFOGADÁSA

Egyesületünk a korábbiakban többször felhívta rá a figyelmet, hogy súlyosan diszkriminatívnak tartjuk azt a szabályozást, amely még abban az esetben sem teszi lehetővé az élettársak és bejegyzett élettársak számára a partner gyermekének örökbefogadását, ha a gyermeket egyébként a pár közös háztartásában együtt neveli. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumban 2008. december 22-én a bejegyzett élettársi kapcsolat kapcsán tartott egyeztetésen a Minisztérium képviselői ígéretet tettek rá, hogy ha a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvényben nem is, de az új Polgári Törvénykönyvben támogatni fogják az örökbefogadás lehetőségének megteremtését. Üdvözlöttük ezért, hogy Frankné dr. Kovács Szilvia, Dr. Szabó Éva és Dr. Szép Béla képviselők olyan módosító javaslatot nyújtottak be a törvényjavaslathoz, amely megteremtette volna a lehetőséget, hogy az élettársak és a bejegyzett élettársak is örökbefogadhassák partnerük gyermekét. A módosító javaslatot a parlamenti vita során az összes illetékes bizottság (Alkotmányügyi, Emberi jogi, Gazdasági, Ifjúsági bizottság) és az előterjesztő is támogatta, és szerepelt a Kormány által támogatott módosító javaslatok között is. Az Országgyűlés 2009. március 30-án 204 szavazattal, 154 ellenében, 8 tartózkodással elfogadta a módosító javaslatot.

Ezek után megdöbbenéssel tapasztaltuk, hogy a Kormány zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadásával kívánja visszavonni a Parlament által egyszer már elfogadott módosító javaslatot. A Házaszály szerint zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtására akkor van lehetőség, ha a megszavazott rendelkezés nincs összhangban az Alkotmánnyal vagy más törvénnyel, a törvényjavaslat már megszavazott rendelkezésével, vagy a törvényjavaslat módosítással nem érintett valamely rendelkezésével. Jelen esetben egyik ilyen feltétel sem áll fenn.

A Minisztériumhoz korábban eljuttatott véleményeinkben részletesen elemeztük, milyen nemzetközi példák és tudományos kutatások bizonyítják az azonos nemű szülők és gyermekeik közti kapcsolat elismerésének fontosságát. A partner gyermeke örökbefogadásának tilalma azonban nemcsak az azonos nemű párokat érinti hátrányosan, hanem azokat a heteroszexuális párokat is, akik házasság helyett élettársi kapcsolatban kívánják élni életüket, ugyanakkor garantálni szeretnék gyermekeik számára a két törvényes szülő nyújtotta biztonságot. Az élettársi kapcsolat nyilvántartásáról szóló törvény, valamint az

új Polgári Törvénykönyv deklarált célja, hogy rendezettebb jogi helyzetet teremtsen az élettársak számára. Mindezek alapján érthetetlen, hogy a Kormány miért kíván maga is a rendezetlen családi kapcsolatok elterjedéséhez hozzájárulni azáltal, hogy tiltja az élettársak számára a partner gyermekének örökbefogadását. Az élettársak általi örökbefogadás iránt vitathatatlan társadalmi igény mutatkozik, ezt mutatja, hogy a kérdés kapcsán széleskörű civil összefogás indult, amelyhez nőjogi és más jogvédő szervezetek mellett a szociális szakma képviselői is csatlakoztak.

Javasljuk ezért, hogy a Kormány a parlament döntését és a Hárszabály rendelkezéseit tiszteletben tartva ne nyújtson be olyan zárószavazás előtti módosító javaslatot, amely elvonná az élettársaktól és bejegyzett élettársaktól azt a lehetőséget, hogy örökbefogadják partnerük gyermekét.

Budapest, 2009. május 17.

Mocsonaki László, ügyvivő s.k.
Háttér Társaság a Melegekért

Steigler Sándor, ügyvivő s.k.
Magyar LMBT Szövetség